

Nota

Harelbeke, Meersstraat Gaverbeek Deel 2: Programma van Maatregelen

Inhoud

1	Administratieve gegevens	1
2	Gemotiveerd advies.....	2
2.1	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	2
2.2	Waardering archeologische vindplaatsen	2
2.3	Impactbepaling	2
2.4	Bepalingen van de maatregelen	6
2.4.1	Kennispotentieel verder (voor)onderzoek	6
2.4.2	Volledigheid van het (voor)onderzoek	6

1 Administratieve gegevens

Algemeen

Naam site	Harelbeke, Meersstraat Gaverbeek
Ligging	Meersstraat, Harelbeke, Harelbeke, provincie West-Vlaanderen
Kadaster	Harelbeke, Afdeling 2, Sectie B, Percelen 112C, 107A, 103A, 99A, 86A, 558B en 558C
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2023-0077
Reeds uitgevoerd vooronderzoek	Bureauonderzoek (2021H134 / ID20341) Landschappelijk bodemonderzoek (2021H347 / ID20341) Verkennd archeologisch booronderzoek (2022K16) Waarderend archeologisch booronderzoek (2023C182) Proefsleuvenonderzoek (2023C183)
Bewaarplaats archief	BAAC Vlaanderen bvba

Actoren

Auteur	Yves Perdaen
Betrokken actoren	Leonard Dewaele (aardkundige) Ann-Spohie De Witte (archeoloog) Niels Janssens (archeoloog) Yves Perdaen (archeoloog – vuursteenspecialist) Benjamin Vergauwen (archeoloog)
Betrokken derden	Niet van toepassing

Plangebied

Oppervlakte plangebied	9.292 m ²
------------------------	----------------------

Alle in dit document gebruikte plannen zijn afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen¹, tenzij anders vermeld.

¹ GEOPUNT VLAANDEREN 2023 – administratief, historisch, orthofotografisch

2 Gemotiveerd advies

2.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Op basis van het archeologisch booronderzoek is in het plangebied steentijdaanwezigheid vastgesteld. Tijdens het verkennend archeologisch booronderzoek werden verschillende geïsoleerd gelegen steentijdartefacten opgeboord die mogelijk de neerslag vormen van verschillende vindplaatsen. Op basis van de morfologie van één van de vondsten worden deze vindplaatsen ruwweg in het mesolithicum gedateerd. Vondstconcentraties lijken niet aangeboord. Het waarderend archeologisch booronderzoek leverde geen bijkomende vondsten op. Ook sporensites ontbreken.

Op basis van de bodemkundige waarnemingen is in het plangebied sprake van een zacht golvend terrein, opgebouwd uit kleine zandige verhevenheden en ondiepe depressie. De lager gelegen terreindelen zijn afgedekt met alluviale afzettingen. De top van deze zandruggen niet, en is door landbouw en andere ingrepen afgetopt geraakt. Mogelijk zijn daarbij ook de steentijdvindplaatsen grotendeels vernietigd geraakt. Vermoedelijk waren de zandruggen te weinig uitgesproken en te beperkt in oppervlakte om in meer recentere periodes geschikt te zijn voor bewoning.

2.2 Waardering archeologische vindplaatsen

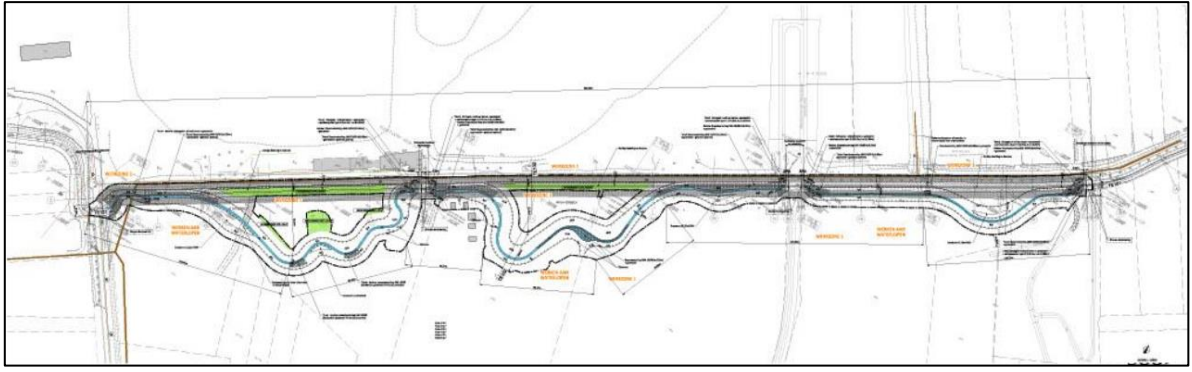
Het archeologisch vooronderzoek heeft de aanwezigheid van steentijdvindplaatsen in het plangebied kunnen vaststellen. Drie steentijdartefacten zijn aangetroffen. Hun geïsoleerde ligging met een tussenafstand van tientallen meters wijst erop dat ze vermoedelijk de resten vormen van verschillende steentijdvindplaatsen. De vormtechnische kenmerken van het microklingfragment uit VAB46 maakt duidelijk dat ten minste een deel van deze vondsten dateren uit het mesolithicum. De aard van de vindplaatsen is onduidelijk. Op basis van het gevoerde onderzoek is het niet mogelijk uit te maken of het om vondstclusters/nederzettingsresten dan wel losse vondsten gaat. De vindplaatsen zijn aangetroffen op of nabij de top van kleine zandruggen. Echter, deze zandruggen – en bijgevolg ook de vindplaatsen – zijn door landbouw en andere ingrepen in het verleden reeds in belangrijke mate vernietigd. Sporenvindplaatsen lijken in het plangebied niet aanwezig te zijn.

2.3 Impactbepaling

De geplande werken binnen deze omgevingsvergunning omvatten 2 zones: de hermeandering van de Gaverbeek (oostelijk deelgebied) en de aanleg van landtongen in het verbreed gedeelte van de Gaverbeek aan het Onthaalgebouw (westelijk deelgebied).

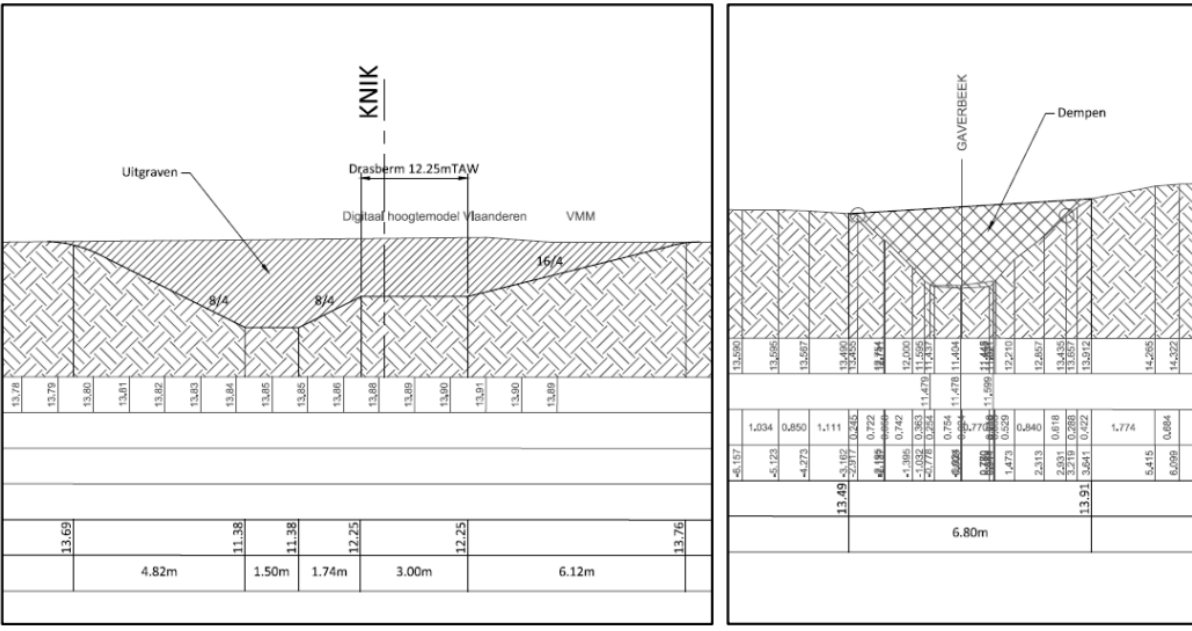
Hermeandering Gaverbeek (ca. 11.550 m²):

Het grootste gedeelte van het huidig tracé van de Gaverbeek (instroom Keibeek tot parking Oost) wordt vervangen door 2 meanderende nieuwe gedeelten langs de zuidelijke zijde. Momenteel is dit deels bos, deels een parkachtig landschap (arboretum). De nieuwe Gaverbeek krijgt een natuurvriendelijk profiel met zacht hellende oevers en plaatselijk de aanleg van drasbermen. Er dient een strook te worden ontbost voor de verwezenlijking van de nieuwe loop en een onderhoudszone van minimum 5 m langs de noordelijke zijden. De te verlaten loop dient te worden onthard (uitbreken betonschoeiing) en opgevuld met grond uit de nieuwe loop. Tussen beide te realiseren meanderende gedeelten, is er een gedeelte van de oude loop die wordt bewaard o.a. omdat hier de Gaverbeek deels ingekokerd is.

Figuur 1: Plan met aanduiding van de meandering van de Gaverbeek (bron: Opdrachtgever)

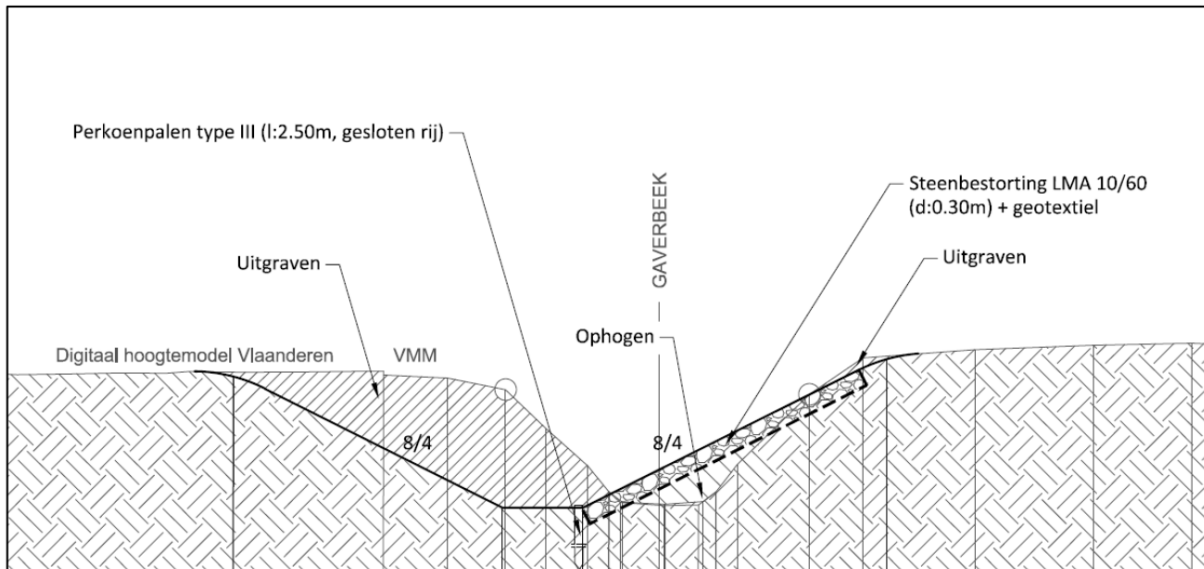
Langsheen de geplande werken is het gemiddelde hoogteprofiel ca. 14,0 m TAW, met hoogtevariaties tussen 13,75 m TAW en 14,25 m TAW. De bedding van de meanderende loop is op 11,30 m TAW gepland, met een breedte van 1,50 m, waardoor de gemiddelde afgravingsdiepte van de bedding 270 cm bedraagt, met uitzonderlijke uitschieters tot 300 cm-mv. De bedding wordt ingegraven onder talud, waardoor de totale graafwerken in een strook van minimaal 15 meter en maximaal 21 meter breed zijn gepland. Op vier plaatsen is er langs de toekomstige waterloop de aanleg van een drasberm op 12,25 m TAW (ca. 175 cm-mv) gepland. Hierdoor is lokaal de talud iets breder gepland, eveneens met een flauwere helling.

Figuur 2: Doorsnede uitgraving nieuwe loop Gaverbeek en demping oude loop (bron: Opdrachtgever)

Om de ontbossing te beperken wordt in het oostelijk gedeelte van het betreffende tracé van de Gaverbeek (een 230 m) de meandering beperkter uitgevoerd. Het wegnemen van de betonverharding en het opvullen van de te verlaten loop gebeurt ook hier.

De oevers van de nieuwe meanderende waterloop worden voor een groot gedeelte onverhard aangelegd. Enkel de noordelijke zijde waar de nieuwe oever raakt aan het oude tracé en op- en afwaarts de kunstwerken wordt een bescherming aangebracht van de oevers (bestorting ruwe breuksteen tegen houten palen en deels ook doorgroeibetontegels).

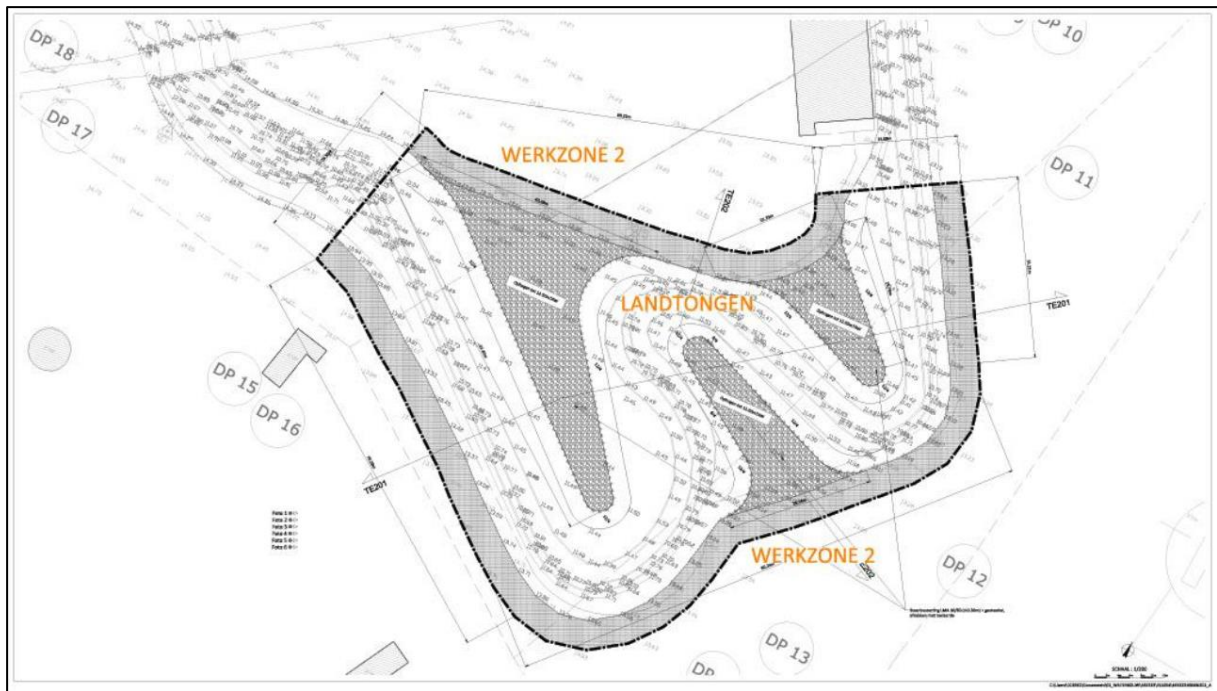
Figuur 3: Bescherming van de oevers van het oude tracé – bestorting ruwe breuksteen tegen houten palen en deels ook doorgroeiabetontegels (bron: Opdrachtgever)

De totale oppervlakte waar bodemingrepen zullen plaatsvinden in kader van deze hermeandering is ca. 11.550 m², inclusief de zones waar er overlap is met de bestaande beekloop. In totaal zal 20.063 m³ grond worden uitgegraven en 6773 m³ grond hiervan kan binnen het project worden verwerkt (opvullen oude loop Gaverbeek, ophogen landtongen in beekverbreding). De overige 13.290 m³ grond kan mogelijks (indien kwalitatief in orde) worden gebruikt voor de aanleg van de landschapshoevel op de site voor de aanleg van een gecontroleerd overstromingsgebied en landschapshoevel binnen het provinciaal domein. Het project van de hermeandering omvat zoals reeds vermeld, de uitbraak en afvoer van bestaande verhardingen. Het gaat enerzijds om de gewapende betonnen beschoeiing van het te verlaten gedeelte van de Gaverbeek (ongeveer 10 cm dik, zowel taluds als bodem); de oppervlakte wordt op een 5600 m² geraamd. Anderzijds zijn er nog de afbraak en afvoer van een betonnen brugje over de Gaverbeek, enkele betonnen duikers van zijlopen, een gedeelte verharding van wandelpad (steenslagverharding) en 2 volledig houten trekkershutten op een betonnen vloer.

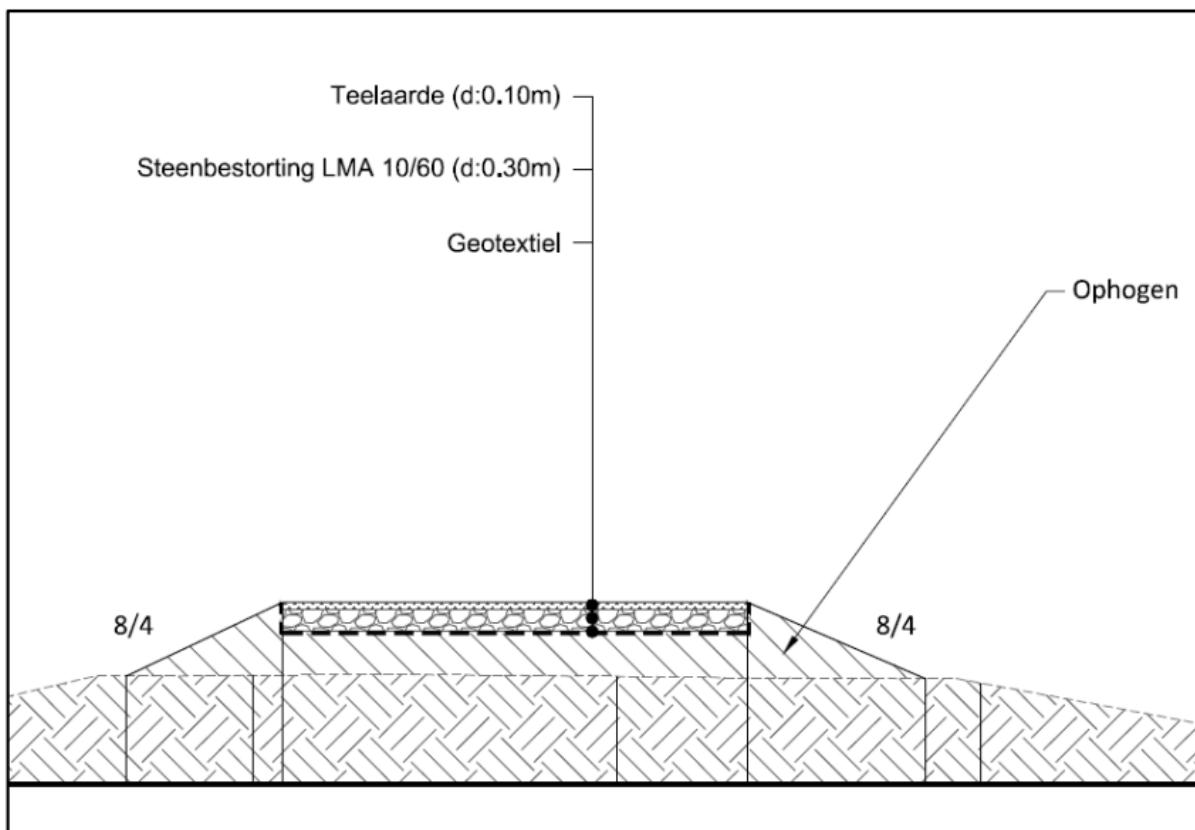
Aanleg landtongen in verbreed gedeelte Gaverbeek aan Onthaalgebouw (6000 m²):

Met de bouw van het onthaalgebouw is de Gaverbeek doorgetrokken (tussen 2003 en 2011). Deze structuur werd ingegraven ergens tussen 2003 en 2011 (op basis van luchtfoto's). Voordien was dit een beboste zone. Binnen het plangebied deed de Gaverbeek op die locatie dienst als zandvang. Deze zandvang kan echter niet goed onderhouden worden omwille van diens grote omvang. Om dit probleem te verhelpen, worden er drie smalle landtongen voorzien van waarop onderhoud kan uitgevoerd worden aan de waterloop. De landtongen worden gerealiseerd door het terrein 1 meter op te hogen (boven het waterpeil) en deze worden vervolgens afgedekt met steenbestorting, afgestreeken met teelaarde. Bij hoog water zijn de landtongen ook overstroombaar, bij de normale debieten zal de Gaverbeek hier een meanderend patroon volgen.

Waar mogelijk wordt de momenteel reeds toegepaste 12/4 talud aangehouden voor de verhoogde landtongen. Waar nodig i.f.v. voldoende bovenbreedte, wordt evenwel een 8/4 talud aangelegd. Ter hoogte van de landtongen zal het reeds aanwezige sediment op de bodem (een 30-tal cm dik) dienen verwijderd te worden.

Figuur 4: Plan met aanduiding van de aanleg van de landtongen in het verbreed gedeelte van de Gaverbeek (bron: Opdrachtgever)

Figuur 5: Doorsnede van een van de landtongen (bron: Opdrachtgever)

Deze ingrepen gebeuren in een zone waar het bodemarchief reeds volledig verstoord is door de aanleg van de Gaverbeek met draszone in de periode 2000-2011 en zal voornamelijk bestaan uit ophoging met herprofilering van de bestaande meanders.

De geplande werkzaamheden in het oosten omvatten graafwerken die destructief zullen zijn voor het bodemarchief en potentiële archeologische niveaus die hierin vervat zitten. Behoud *in situ* is hier niet mogelijk.

Er is voor het oostelijk deelgebied een potentieel op vlak van steentijdartefactensites en sporensites vanaf het neolithicum t.e.m. de nieuwste tijden. De CAI geeft aan dat de regio een zeer lange gebruiksgeschiedenis kent. Voornamelijk de hoger gelegen heuvelruggen oefenden een sterke aantrekkingskracht voor bewoning uit.

Het westelijk deelgebied wordt vrijgegeven voor verder archeologisch onderzoek. De contouren en diepte van de geplande ingrepen zijn eerder beperkt van aard en dit deel van het projectgebied werd reeds verstoord in het begin van de 21ste eeuw met de aanleg van de nieuwe loop van de Gaverbeek en diens draszone. Er blijft wel een meldingsplicht gelden bij toevalsvondsten (ofwel de vondst van een roerend of onroerend goed met archeologische erfgoedwaarde, zoals deze omschreven wordt in Artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013). Dit geldt voor vondsten gedaan buiten de context van archeologisch vooronderzoek, archeologische opgravingen, of gebruik van een metaaldetector.

2.4 Bepalingen van de maatregelen

2.4.1 Kennispotentieel verder (voor)onderzoek

Het archeologisch vooronderzoek heeft de aanwezigheid van steentijdvindplaatsen in het plangebied vastgesteld; sporenvindplaatsen zijn echter niet aanwezig. De aard van deze vindplaatsen is onduidelijk – vondstconcentraties en/of losse vondsten -, maar ze zijn aangetroffen op of nabij de top van kleine zandruggen die door landbouw of andere ingrepen reeds in belangrijke mate zijn vernietigd en bijgevolg ook de vindplaatsen. Het kennispotentieel bij verder onderzoek is dan ook zeer beperkt.

2.4.2 Volledigheid van het (voor)onderzoek

Op basis van het uitgevoerde archeologisch vooronderzoek is er voldoende informatie over de afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon voldoende bepaald worden. Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek² is verder vooronderzoek niet aangewezen. Het archeologisch vooronderzoek is volledig en dient niet verdergezet te worden.

² AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020 fig.3